

Eurydice

Better knowledge for better education policies

Οι εκπαιδευτικοί στην Ευρώπη: Καριέρα, Ανάπτυξη και Ευημερία

Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία και την καθιστούν μια γόνιμη εμπειρία για κάθε μαθητή. Η πανδημία, καθώς και η ταχεία μετάβαση από διά ζώσης σε εξ αποστάσεως εκπαίδευση, έδειξαν περαιτέρω τη θεμελιώδη συμβολή των εκπαιδευτικών στις κοινωνίες μας. Την ίδια στιγμή, το επάγγελμα του εκπαιδευτικού διέρχεται μια επαγγελματική κρίση για αρκετά χρόνια τώρα, με τα σχολεία να αγωνίζονται μερικές φορές να βρουν ικανούς δασκάλους.

Ποιες λύσεις προσπαθούν να αναπτύξουν εθνικοί και ευρωπαϊοί υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής προκειμένου να ξεπεράσουν αυτές τις προκλήσεις;

Η καινούργια έκθεση του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ με τίτλο “Οι εκπαιδευτικοί στην Ευρώπη: Καριέρα, ανάπτυξη και ευημερία”, που επικεντρώνεται σε καθηγητές κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, συμβάλλει σε αυτή τη συζήτηση παρέχοντας στοιχεία τόσο για τις πολιτικές όσο και για τις πρακτικές των χωρών. Συνδυάζει δεδομένα από το Δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ σχετικά με την εθνική νομοθεσία, με δεδομένα από τη Διεθνή Έρευνα Διδασκαλίας και Μάθησης του ΟΟΣΑ (TALIS), σχετικά με τις πρακτικές και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών. Η ανάλυση τέτοιων δεδομένων, βοηθά στην κατανόηση του αντικτύπου των εθνικών πολιτικών στις συμπεριφορές των εκπαιδευτικών και στη δημιουργία νέων σεναρίων για μεταρρυθμίσεις βάσει τεκμηρίων.

Η έκθεση καλύπτει και τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και το Ηνωμένο Βασίλειο, την Αλβανία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, την Ελβετία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, το Μαυροβούνιο, τη Βόρεια Μακεδονία, τη Νορβηγία, τη Σερβία και την Τουρκία.

Κύρια ευρήματα της έκθεσης:

Συνθήκες εργασίας

Σε επίπεδο ΕΕ, ένας εκπαιδευτικός στους πέντε εργάζεται με προσωρινή σύμβαση. Μεταξύ των εκπαιδευτικών κάτω των 35 ετών, ένας στους τρεις απασχολείται με σύμβαση ορισμένου χρόνου, και σε ορισμένες χώρες, περισσότερα από τα δύο τρίτα των νέων δασκάλων έχουν βραχυπρόθεσμες συμβάσεις.

Υπάρχει γενική δυσαρέσκεια μεταξύ των εκπαιδευτικών με τους μισθούς τους. Οι εκπαιδευτικοί με μισθούς κάτω από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ εκφράζουν συνήθως υψηλότερα επίπεδα δυσαρέσκειας. Οι μισθοί άνω του κατά κεφαλήν ΑΕΠ αντιστοιχούν συνήθως σε υψηλότερη ικανοποίηση.

Διδακτική σταδιοδρομία

Η σταδιοδρομία διδασκαλίας στην Ευρώπη οργανώνεται είτε σε επίσημα στάδια καριέρας με συγκεκριμένους ρόλους, ευθύνες και σχετική αύξηση μισθού, είτε μόνο με όρους αύξησης μισθών.

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη είναι συνήθως μια προϋπόθεση για την εξέλιξη της σταδιοδρομίας σε χώρες με επίσημα στάδια σταδιοδρομίας. Σε χώρες όπου δεν υπάρχουν επίσημα βήματα σταδιοδρομίας, η εξέλιξη της σταδιοδρομίας εξαρτάται κυρίως από τα έτη υπηρεσίας.

Αρχική εκπαίδευση εκπαιδευτικών

Για καθηγητές κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα ορίζουν τα ελάχιστα προσόντα σε επίπεδο μεταπτυχιακού.

Κατά μέσο όρο, στην Ευρώπη, λιγότερο από το 50% των εκπαιδευτικών έχουν συμμετάσχει σε κάποια μορφή εισαγωγικής κατάρτισης κατά την πρώτη τους απασχόληση..

Συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη (CPD-Continuous Professional Development)

Ένα υψηλό ποσοστό εκπαιδευτικών κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη συμμετέχουν σε CPD. Κατά μέσο όρο, το 93% των εκπαιδευτικών κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε χώρες της ΕΕ είχαν συμμετάσχει σε τουλάχιστον έναν τύπο δραστηριότητας επαγγελματικής ανάπτυξης.

Υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ των χωρών στο εύρος των δραστηριοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης τις οποίες παρακολούθησαν οι εκπαιδευτικοί. Κατά μέσο όρο, οι εκπαιδευτικοί στις χώρες της Βαλτικής συμμετείχαν σε πέντε έως έξι διαφορετικούς τύπους κατάρτισης ένα χρόνο πριν από την εκπόνηση της έρευνας Talis 2018. Αντιθέτως, εκπαιδευτικοί στο Βέλγιο (Γαλλική Κοινότητα) και τη Γαλλία συμμετείχαν σε δύο ή τρεις διαφορετικούς τύπους κατάρτισης.

Αποτελεί υποχρεωτικό καθήκον για τους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν στο CPD σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες. Επιπλέον, περισσότερες από τις μισές ευρωπαϊκές χώρες προνοούν για εξεύρεση χρόνου για κάθε εκπαιδευτικό έτσι ώστε να συμμετάσχει σε CPD, είτε ως υποχρέωση είτε ως προσωπική επιλογή.

Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες προσφέρουν στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να λάβουν άδεια σπουδών επί πληρωμή, για να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες CPD εκτός του σχολείου.

Αξιολόγηση εκπαιδευτικών

Στη συντριπτική πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών, οι αρχές ανώτατου επιπέδου έχουν εκδώσει κανονισμούς που καθοδηγούν την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, ενώ σε 10 εκπαιδευτικά συστήματα τα σχολεία ή οι τοπικές αρχές έχουν πλήρη αυτονομία επί του θέματος (Βουλγαρία, Δανία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Ολλανδία, Φινλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο (Σκωτία), Ισλανδία, Νορβηγία και Τουρκία).

Περίπου το ένα τρίτο των εκπαιδευτικών ανέφεραν ότι η ανατροφοδότηση που έλαβαν στο θέμα της αξιολόγησής τους, δεν υπήρξε χρήσιμη για τη βελτίωση της εργασίας τους. Η ανάλυση προτείνει την ύπαρξη ενός εθνικού πλαισίου για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, όπου τα σχόλια που λαμβάνονται να είναι πράγματι χρήσιμα.

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών πραγματοποιείται συχνότερα στις τρεις χώρες της Βαλτικής, αρκετές ανατολικές χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία), τη Σουηδία και την Τουρκία, όπου το 90% ή περισσότερο των εκπαιδευτικών εργάζονται σε σχολεία στα οποία αξιολογούνται τουλάχιστον κάθε χρόνο. Αντιθέτως, στα δυτικά και νότια μέρη της Ευρώπης, καθώς και στη Φινλανδία, οι εκπαιδευτικοί αξιολογούνται λιγότερο συχνά.

Κινητικότητα

Μόνο μια μειονότητα εκπαιδευτικών στην Ευρώπη έχουν βρεθεί στο εξωτερικό για επαγγελματικούς σκοπούς. Το 2018, το 40,9% των εκπαιδευτικών στην ΕΕ είχαν κινηθεί τουλάχιστον μία φορά ως μαθητές, ως εκπαιδευτικοί ή και τα δύο. Η κινητικότητα των εκπαιδευτικών είναι πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ στις σκανδιναβικές και βαλτικές χώρες, την Τσεχία, την Κύπρο, την Ισπανία, τις Κάτω Χώρες και τη Σλοβενία. Από το 2013 έως το 2018, η διακρατική κινητικότητα των εκπαιδευτικών αυξήθηκε και στις 17 ευρωπαϊκές χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα.

Τα προγράμματα της ΕΕ είναι τα κύρια προγράμματα χρηματοδότησης της διακρατικής κινητικότητας των εκπαιδευτικών, σε σύγκριση με τα εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα.

Τα εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης που υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς να περάσουν λίγο χρόνο στο εξωτερικό για επαγγελματική ανάπτυξη υπάρχουν σε μια μειονότητα ευρωπαϊκών χωρών, κυρίως στη Δυτική και Βόρεια Ευρώπη. Τα στοιχεία υποδηλώνουν ότι η συμμετοχή στη διακρατική κινητικότητα είναι υψηλότερη σε χώρες όπου οι αρχές ανώτατου επιπέδου υιοθετούν συστήματα για την υποστήριξη της επαγγελματικής διαμονής των εκπαιδευτικών στο εξωτερικό.

Η ευημερία των εκπαιδευτικών

Κατά μέσο όρο, σε επίπεδο ΕΕ, σχεδόν το 50% των εκπαιδευτικών αναφέρουν ότι αισθάνεται «αρκετό» ή «πολύ» άγχος στην εργασία. Οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε σχολεία όπου κυριαρχεί κλίμα συνεργασίας που αισθάνονται αυτοπεποίθηση στη διαχείριση της συμπεριφοράς των μαθητών ή και παρακίνησής του και που έχουν περισσότερη αυτονομία, αναφέρουν γενικά χαμηλότερα επίπεδα στρες.